

ÅS MDG POLITISK PROGRAM 2015-2019

miljøpartiet
de grønne

ås

INNHOOLD

INNLEDNING.....	3
MILJØPARTIET DE GRØNNE	3
HVA ER GRØNN POLITIKK?	4
ET GRØNT LOKALSAMFUNN MED HØY LIVSKVALITET	4
KLIMA OG ENERGI	6
SAMFERDSEL	7
SENTRUMS- OG TETTSTEDSUTVIKLING: EN GRØNN OG SOSIAL BOLIGPOLITIKK.....	8
NATURMANGFOLD	10
FRILUFTSLIV	13
DYREVERN.....	14
LANDBRUK	14
TRYGG OPPVEKST MED TRIVSEL OG AKTIV LÆRING.....	15
HELSE, FOREBYGGING OG OMSORG	18
ELDREOMSORG	19
ØKONOMI	20
BÆREKRAFTIGE BEDRIFTER OG GRØNT NÆRINGSLIV.....	21
ET MANGFOLDIG KULTURLIV OG INKLUDERENDE LOKALSAMFUNN	23

INNLEDNING

Dette kommuneprogrammet har blitt utviklet ved at arbeidsgrupper har utarbeidet programforslag på de ulike politikkområdene. I tillegg har medlemmene blitt oppfordret til å komme med innspill og synspunkter. Bakteppet for vårt lokalpolitiske program er Miljøpartiet De Grønnes (MDGs) prinsippprogram og handlingsprogram for 2013-17, MDGs alternative statsbudsjett for 2015 og MDGs fylkesprogram for Akershus 2015-19.

MILJØPARTIET DE GRØNNE

Miljøpartiet De Grønne står for en nyskapende og blokkuavhengig politikk. Vi gir deg et valg om en ny retning, nemlig en politikk som bygger på økologiske og bærekraftige prinsipper. Vi vil skape en solidarisk politikk som bestreber seg på å prioritere det som også gagnar kommende generasjoner. MDG representerer noe nytt i lokalpolitikken, og vil jobbe for at Ås med sitt fantastiske utgangspunkt skal være ledende i det grønne skiftet som må komme. Årets lokalvalg handler om mer enn enkeltsaker, det er også et verdivalg.

Fra MDGs prinsippprogram:

Miljøpartiet De Grønnes mål er et medmenneskelig samfunn i økologisk balanse. Økonomien skal underordnes sunne økologiske prinsipper, og fremme fred og rettferdighet både lokalt og globalt. Livskraftige lokalsamfunn, i hovedsak basert på lokale ressurser er en forutsetning for å nå målet. Vi tar mål av oss til å utforme en helhetlig politikk for nåtid og framtid, basert på tre grunnleggende solidaritetsprinsipper: solidaritet med andre mennesker, solidaritet med fremtidige generasjoner, og solidaritet med dyr og natur.

HVA ER GRØNN POLITIKK?

Grønn politikk er basert på solidaritet med alle som lever på jorden i dag, med natur, dyr og fremtidige generasjoner.

Dagens politiske og økonomiske system fører til økende global ulikhet, økende ustabilitet, ufred og nød. Samtidig baserer dagens velstand seg på utarming av naturressursene, og utrydding av dyrearter og annet biologisk mangfold.

Miljøpartiet De Grønne vil ha mer fokus på livskvalitet fremfor kortsiktig materielt forbruk. Vi vet at dagens materielle overforbruk ikke er bærekraftig, og det gjør oss heller ikke lykkeligere.

Omstillingen til et grønt samfunn betyr at vi tar positive skritt fremover med utgangspunkt i det vi vet om naturressurser og økologiske sammenhenger.

Avhengigheten av fossil energi fører til dramatiske klimaendringer, alvorlige forurensninger, et stort tap av arter og økt sykelighet hos mennesker. Vi må derfor starte en rask nedtrapping av investeringer i petroleumssektoren, og i stedet investere i forskning og industriell utvikling av fornybar energi og miljøteknologi.

Samfunnet må forholde seg til de rammene som finnes i naturen. Dermed kan vi heller ikke forbruke mer enn jorden klarer å regenerere hvert år. Om vi går ut over dette tar vi både fra fremtidige generasjoner, og fra mennesker og natur andre steder på jordkloden i dag.

ET GRØNT LOKALSAMFUNN MED HØY LIVSKVALITET

Vårt mål er at Ås blir en foregangskommune for et grønt skifte både lokalt i Akershus og nasjonalt. Vi vil nå gå i gang med det grønne skiftet, men det er støtten fra velgerne som avgjør hvor mye vi kan få til.

Foruten det økologiske perspektivet vil vi at medmenneskelighet, trivsel og livskvalitet skal ligge til grunn for offentlig og privat virksomhet. Kommunen bør, så langt det lar seg gjøre, prioritere innkjøp av produkter med etisk sertifisering (f.eks. kaffe, te).

Ås MDG mener at kommunen må fokusere mer på tiltak som kan øke livskvaliteten for innbyggerne. Dette kan være i form av å styrke fellesskapet, sikre et trygt lokalsamfunn og sørge for god tilgang til grøntområder og natur, både for friluftsliv, idrett og rekreasjon. Spesielt må man legge til rette for aktiviteter på tvers av alder og kultur, gjennom sosiale aktiviteter, turmuligheter, møteplasser og lignende.

FNs klimapanel har uttalt at verden må gå over til et mer vegetabilsk kosthold, for å kunne fø den voksende verdensbefolkningen nå og i fremtiden. Man vet også i dag at et stort kjøttforbruk er skadelig både for helsen og miljøet, i tillegg til at man bør stille seg sterkt kritisk til hvordan dyr behandles i den voksende kjøttindustrien. Ås MDG mener derfor at kommunen bør gå foran som et godt eksempel, og innføre kjøttreducerende tiltak, som for eksempel kjøttfri mandag i alle kommunale bedrifter og kantiner.

Miljøpartiet de grønne i Ås vil:

- At kommunen skal stimulere til lokal matproduksjon og konsum ved å legge til rette for etablering av andelslandbruk, informasjon/kampanjer om selvdyrking i egen hage og gjennom opplæring i skolen.
- Innføre en kjøttfri dag i uken som gjelder for servering i offentlige institusjoner og etater.
- At mest mulig av maten som serveres i Ås kommune skal være økologisk.
- At Ås kommune som virksomhet bør gå aktivt inn for å redusere sin avfallsmengde gjennom storinnkjøp og gjenbruk, kombinert med miljøvennlige og etiske innkjøp, der det lar seg gjøre.
- Jobbe målrettet for å redusere matkasting i alle kommunale virksomheter.
- At Ås kommune skal bli en Fairtrade-kommune og velge varer med kjent produksjonsmetode og som er klimavennlige .
- Fjerne utelukkende bransjeprodusert læremateriell i grunnopplæringa. Spesielt med tanke på Opplysningskontoret for egg, melk og kjøtt.

KLIMA OG ENERGI

I desember 2015 samles verdens ledere i Paris for å bli enige om tiltak og mål som hindrer katastrofal global oppvarming. Tre måneder før er det lokalvalg i Norge.

Vi trenger en forbedret og forpliktende klima- og energiplan, med et årlig klimaregnskap. Handlingsplanen må inneholde målsettinger for klimagassreduksjon, konkrete tiltak og virkemidler for å oppnå målene og en fremdriftsplan for å oppnå målsettingen for Ås som en klimanøytral kommune.

Dette må først og fremst gjelde kommunens egne virksomheter, men også gjennom et aktiv samarbeid med nærings- og handelsvirksomheter, frivillige lag og foreninger og ikke minst Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet (NMBU).

Miljøsertifisering bidrar til en helhetlig miljøplanlegging i bedrifter og kommunale enheter. Gjennom miljøsertifisering arbeider man systematisk med å gjennomføre tiltak for en mer miljøvennlig drift ved å tilfredsstille miljøkrav i blant annet innkjøp og forbruk, energi, transport, avfall og utslipp til luft og vann.

Miljøpartiet de grønne i Ås vil:

- At det opprettes en stillingsfunksjon i kommunen som klimarådgiver.
- At det utarbeides en ny og forpliktende klima-, miljø- og energiplan i kommunen.
- At klima-, miljø – og energiplanen måles opp imot et separat regnskap for de faktiske utslipp av klimagasser og energibruk totalt innenfor kommunens grenser.
- At kommunen må ha god energistyring i alle kommunale bygg.
- Stille krav til at det bygges boliger og kommunale bygg med miljøvennlige materialer, godt inn klima, bærekraftig energisystemer og god estetisk utforming fra og med 2016. Det gjelder blant annet nye Rustad skole, utvidelse Åsgård skole, nybygg, utvidelse Moer sykehjem med flere.¹

¹ EUs bygningsdirektiv krever at alle nybygg skal være tilnærmet nullenergibygger innen 2020, alle offentlige bygg enda tidligere, innen 2018.

- Ha flere boliger og kommunale bygg med plussstandard, altså at det produseres minst like mye energi i løpet av året som det forbrukes. Legge til rette for at overskuddsenergi kan leveres tilbake til strømmettet.
- At kommunen tilrettelegger og stimulerer til økt bruk av fornybare energikilder fra solceller og solfangere, varmepumpe og biovarme. Det må settes krav til installasjon på alle nye eller oppussede kommunale tak.
- Gå inn for «grønne tak» på nye bygg.
- At det stilles krav til lav- eller nullutslippsstandard for alle nye busser, for kommunal bilpark og for drosjer.
- At kommunen prioriterer å sette i verk nødvendige klimatilpasningstiltak for å møte utfordringene ved et varmere og våtere klima.
- At alle kommunens etater og virksomheter sertifiseres som Miljøfyrtårn innen 2019. Alle ansatte skal tenke miljø i alle ledd. Det utarbeides en miljøanalyse, handlingsplan for virksomheten og fremdriftsplan for implementering av miljøtiltak.
- Forbedre renovasjonsordningen, og det bør startes egen innsamling av matavfall. Det må gjeninnføres tilskudd til kjøp av godkjent beholder for hjemmekompostering.
- Etablere flere miljøstasjoner for glass, metall og e-avfall, og egne miljøstasjoner i sameier/borettslag og i tilknytning til matbutikker, slik at det blir lettere for folk flest å resirkulere.
- Stimulere til at det lokale næringslivet og innbyggere skal tenke og handle klimavennlig ved innkjøp av varer og tjenester.

SAMFERDSEL

For mye av transporten i Ås er basert på privatbiler. En ytterligere økning av bilbruk gir ytterligere økt press på veinettet og flere parkeringsplasser. Resultatet ved utvidet kapasitet på veinettet blir nedbygging av verdifulle skog og landbruksarealer, mer støy og lokal forurensning, økt fare for ulykker, og økte utslipp av klimagasser. Med antatt befolkningsøkning og et økende transportbehov er det derfor avgjørende at vi finner

mer skånsomme, kostnadseffektive og helsefremmende måter å reise på. Vi vil derfor satse ytterligere på kollektivtrafikk og utbygging av et trygt, bedre og mer effektivt sykkelveinett.

Elektrisk sykkel har blitt et realistisk alternativ til bil. Tilrettelagte ekspress-sykkelveier bør være en hovedsatsning i årene fremover. Disse kan bli viktige trafikkarer innen Ås kommune, men også videre til nabokommuner som Ski, Vestby og Frogn.

Miljøpartiet de grønne i Ås vil:

- At kollektivforbindelsen innad i kommunen bør forbedres, spesielt mellom tettstedene Ås og Nordby/Vinterbro.
- Innføre miljøvennlige mindre ringbusser og serviceruter.
- Redusere billettprisene på tog og buss, alternativt bør sonenettet endres, slik at Ås faller innenfor sone 2 i stedet for sone 3, som i dag.
- Tilrettelegge for at sykkel kan medbringes på toget uten å måtte betale tillegg.
- Prioritere utbygging av sykkelveinettet i kommunen slik at syklist og el-syklist ikke må konkurrere med fotgjengere på fortauene eller biler i veibanen.
- Styrke satsning på tilrettelagte ekspress-sykkelveier, spesielt langs hovedårene til Oslo, Ski, Vestby og Frogn.
- Prioritere utbygging av god tak-overbygd sykkelparkering ved knutepunkter i kommunen, inkludert mulighet for lading av el-sykler.
- Iverksette tiltak om utfasing av veisalt, som tidligere vedtatt i kommunestyret.
- Jobbe for at fremtidig togparkering ikke skal bygges på produktiv matjord eller annen verdifull natur.

SENTRUMS- OG TETTSTEDSUTVIKLING: EN GRØNN OG SOSIAL BOLIGPOLITIKK

Miljøpartiet De Grønne (MDG) ønsker at Ås kommune skal bli en foregangskommune for det grønne skiftet innenfor sentrums- og tettstedsutvikling. Det vil si at hensynet til

miljøet og matjorden må få en langt mer sentral rolle i alt videre plan- og reguleringsarbeid.

Ås MDG mener det er feil å overlate til utbyggere og private initiativ hvor og hvordan Ås skal bebygges i fremtiden. Kommunen må benytte fagmiljøer med kompetanse innen miljøvennlig tettstedsutvikling og utvikle en ny fremtidsrettet Grønn plan for kommunen.

Ny bebyggelse i og rundt Ås sentrum må først og fremst skje gjennom fortetting og ikke på bekostning av verdifulle naturområder, matjord og grønne byrom. Det skal være enkelt å gå og sykle til og fra bostedet, og ved hjelp av et godt kollektivtilbud skal folk kunne leve bra uten bil.

Ås MDG vil føre en sosial boligpolitikk og satse på ungdomsboliger og familieboliger.

Vi ønsker å oppnå et variert bomiljø med ulike boligtyper innen samme område, slik at vi får en god blanding av aldersgrupper og personer i ulike faser, ulik etnisitet og med ulike økonomiske forutsetninger. De skal omfatte arbeidsplasser og forretninger i tillegg til kommunale tjenester og servicefunksjoner.

Miljøpartiet de grønne i Ås vil:

- Utvikle en grønn plan for fremtidig fortetting av Ås uten at dette skal gå på bekostning av viktige naturområder og dyrket mark.
- At befolkningsutviklingen i Ås må tilpasses kommunens ressurser.
- Bevare Sørås- og Dysterjordene som matjord og åpent kulturlandskap for kommende generasjoner.
- Bevare Åsmåsan som er et område for friluftsliv og et viktig myr- og skogområde med stort biologisk mangfold.
- At bygging av nye boliger må planlegges med hensyn til eksisterende og planlagte knutepunkter for kollektivtrafikken
- Åpne opp for nye innovative og miljøvennlige boligområder med høy arealutnyttelse for å spare areal. Nye ordinære eneboligområder må unngås da disse er for arealkrevende.

- Satse på dyktig fagkompetanse og arrangere arkitektkonkurranser for nye miljøvennlige boligområder for å få belyst ulike alternativer. Valgt løsning bør danne grunnlaget for videre reguleringsarbeid.
- At boligbyggingen må planlegges i et omfang slik at kapasiteten på skoler, barnehager, helsetjenester og eldreomsorg ikke blir sprenget.
- Stimulere til bygging av rimelige ungdomsboliger og hybler, og små leiligheter, inkludert mikrohus og andre rimelige og grønne boformer.
- Øke tilbudet av rimelige, kommunale utleieboliger.
- At boligområder får gode muligheter for kollektivtransport, sykkel og gange.
- Jobbe for at utbyggere i større grad bidrar til å ivareta og videreutvikle kommunens grøntstruktur når tomter bygges ut.

NATURMANGFOLD

Et hovedprinsipp for Ås MDG er erkjennelsen av at vårt livsgrunnlag hviler på naturen og det ytre miljø. Vi mennesker er avhengige av et fungerende økosystem og rikt biologisk mangfold i mange henseende. Økosystemtjenester er nødvendige for vårt daglige liv, men vi tar dem ofte for gitt. Vi må sikre intakte økosystemer og naturmangfold for å sikre matressurser, råvarer, ferskvann, luftkvalitet, samt karbonlagring, flomdemping og forhindre ekstremhendelser. I tillegg er intakte økosystemer viktig for å rense drikkevann, opprettholde jordkvalitet, hindre erosjon, samt sikre pollinering og biologisk kontroll av skadedyr og sykdommer. Et fungerende økosystem gir oss også goder som mulighet for friluftsliv og naturturisme. Økosystemer og arter har en enorm økonomisk verdi for samfunnet.

Naturen med sitt mangfold av livsformer har også en uavhengig egenverdi og er ikke bare til for oss mennesker. Vi har et etisk ansvar for å ta vare på naturen, uavhengig av at den er en stor ressurs for oss.

Ås MDG har som mål at menneskenes økologiske fotavtrykk skal reduseres. Vi vil styrke arealforvaltning i kommunen slik at natur- og miljøaspektene blir bedre ivarettatt ved opprettelse av arealplaner og ved utbygging. Naturmangfoldloven skal sikre alle

norske fastlandsarter og må praktiseres sammen med Plan- og Byggingsloven (PBL) i alle plansaker.

Ved arealplanlegging må hensyn tas til ville dyr. Skogområder må derfor forbli store nok til å kunne fungere som habitat for artene, grønne korridorer må bevares, og viltoverganger må opprettes på steder der ville dyr regelmessig er tvunget til å krysse trafikkerte veier.

Vi har behov for en gjennomgang av kommunens data om prioriterte naturtyper og ønsker ny kartlegging av biologisk mangfold i deler av kommunen. Minst 5 % av arealet i kommunen ligger i verneområder, som inkluderer skog og vann ved Pollevann og Kjærnes i nordre delen av kommunen, Østensjøvannet og flere fuglefredningsområder. Det er fortsatt et stort behov for vern av kulturlandskap, gamle trær (eik), myrer og skogsområder for å sikre et godt biologisk mangfold i Ås kommune.

Naturmangfoldet i kommunen trues ikke bare av nedbygging men også av utslipp, bruk av kunstgjødsling og sprøytemidler, førsøpling og spredning av fremmede arter. Disse faktorene påvirker miljøet langsommere enn nedbygging, men kan også være helt ødeleggende for naturmangfoldet i et område.

Miljøpartiet de grønne i Ås vil:

- At Ås kommune tilsetter en egen dedikert miljøvernleder.
- At Naturmangfoldloven brukes aktivt i tillegg til Plan- og Byggningsloven i alle plansaker i kommunen.
- At naturkartlegging må komme inn tidlig i byggeprosessen for å unngå både tap av natur, men også for å unngå unødvendig bruk av ressurser til planlegging av utbygging, hvis det likevel blir stopp i prosessen senere.
- At kommunen oppdaterer sin informasjon om tidligere kartlagt biologisk mangfold og legge til rette for ny kartlegging av biologisk mangfold i deler av kommunen.
- At kommunen jobber for å bevare biologisk mangfold i kommunen, med spesielt fokus på rødliste- og ansvarsarter.

- At innbyggere informeres skriftlig om naturtypelokaliteter på egen mark slik at de kan ta nødvendige hensyn. Det er meldeplikt før eventuell ødeleggelse av utvalgte naturtyper og leveområde til prioriterte arter etter Naturmangfoldloven.
- Ha klarere retningslinjer for, og oppfølging av skogforvaltningen i kommunen. Man bør øke kravene til plukkhogst og økologisk bærekraftig drift i skogbruket.
- At Ås kommune oppretter vernesoner i områder med særlig høye naturverdier og sikrer andre viktige naturtyper mot nedbygging. Det blir stadig mindre myr i Norge, minst en tredel av myr under tregrensa i Norge er borte. Vi ønsker derfor at Åsmåsan skal sikres mot utbygging.
- Gå sterkere inn for restaurering av helt eller delvis ødelagte økosystemer i kommunen. Åsmåsan har et stort karbonlager, er flomdemper og er et matfat for insektregulerende fugler.
- At prinsippene om forurensar betaler og føre-var legges til grunn for all forvaltning.
- At kommunen ikke gir utslippstillatelser som kan medføre negativ påvirkning på miljø og helse.
- At kommunen unngår all bruk av Roundup og tilsvarende plantegift, og at også andre aktører i kommunen anbefales det samme.
- Ha målrettede tiltak mot spredning av miljøgifter og fremmede arter i naturen.
- At kommunen bruker humle- og bievennlige planter i beplantning av kommunale arealer (inkludert barnehager/skoler), men samtidig unngår å bruke svartlistede plantearter.
- At kommunen aktivt bekjemper invaderende arter som brunskogsnegl, samt hagerømlinger som kjempespringfrø, kanadagullris, lupiner, rynkerose og kjempebjørnekjeks.
- At kommunen informerer hagesentrene og innbyggerne i Ås om å unngå bruk av svartlistearter også i private hager og særlig å unngå å dumpe hageavfall i sin nærnatur. Svartlistearter ødelegger naturverdier og det koster store summer for kommunen å fjerne svartlistearter som har spredt seg i naturen.

FRILUFTSLIV

Uberørt natur og grønne områder er en viktig kilde til glede, fysisk utfoldelse, stillhet, ettertenksomhet, og inspirasjon til et mangfold av kulturuttrykk. Tilretteleggelse for friluftsliv øker folkehelsen. Og friluftsliv kan både virke forebyggende og for behandling.

100-meterskoger, Breivoll, Åsmåsan, Kroerløypa, Vestbyrunden,

Åsmåsan er et viktig nær-natur område som beboere i Ås sentrum kan besøke uten å bruke bil. Breivoll Gård, som er Ås kommunens eneste fjordnære eiendom, ligger vakkert til på Breivoll Friområde ved Bunnefjorden. Selve gårdstunet er regulert til offentlig formål, men gården er leid ut til private aktører fram til 2018. Vi ønsker å la gårdseiendommen gå til allmenn bruk slik at det kan skapes en inkluderende og aktiv fellesskapsarena for befolkningen når dagens leieavtale utløper. Gården kan bli et knutepunkt for et mangfold av aktiviteter og tilbud innen natur, friluftsliv, kultur og folkehelse. Her kan frivillige og andre ildsjeler, lag/foreninger, befolkning og kommune samle seg om et felles formål: Å skape opplevelser som styrker livskvaliteten, folkehelse og miljøengasjementet i Follo-regionen.

Miljøpartiet de grønne i Ås vil:

- At dagens leieavtale for Breivoll gård ikke skal fornyes. Fremtidig leieavtale må sikre at gården kan benyttes av alle i Ås.
- At kommunen støtter de ulike friluftslivorganisasjonene sin virksomhet.
- At større sammenhengende skogområder med turstier bevares også med sikte på friluftsliv og rekreasjon.
- Støtte vedlikehold og oppdatering av plansjer i turområder med informasjon om lokalt naturmangfold.

DYREVERN

Miljøpartiet de Grønne jobber for å bedre dyrs rettigheter og vilkår, både nasjonalt og lokalt. Ås MDG ønsker å fokusere spesielt på produksjonsdyr, ville dyrearter og sirkusdyr. Retningslinjer og regelverk for dyrevelferd i landbruket styres ikke gjennom lokalpolitikken. Likevel ønsker Ås MDG å sette fokus på dyrevelferd lokalt, både i landbruket og ved NMBU. Gjennom informasjon og diskusjon kan næringene påvirkes, og føre til bedre velferd for alle dyr.

Hjemløse dyr er et offentlig ansvar, og Ås MDG mener man må støtte dyrevernarbeid med å hjelpe hjemløse dyr. Dyrs lidelser er ikke underholdning, og Ås MDG mener derfor at Ås kommune bør forby sirkus på kommunale anlegg og areal der dyr brukes som underholdning.

Den store økningen av huskatter og forvillede katter de siste årene, representerer i dag en trussel mot småfuglbestandene. Katteeiere bør derfor oppfordres til å sterilisere kattene sine.

Miljøpartiet de grønne i Ås vil:

- At Ås kommune sier nei til utleie av kommunale arealer til sirkus som bruker «ville» dyr i fangenskap.
- Avvise alle søknader om pelsfarmer i kommunen, samt nekte økonomisk eller praktisk støtte til pelsnæringen.
- Oppfordre til ID merking av hunder og katter.
- Oppfordre til sterilisering av katter.
- Etablere inngjerdede hundeslippsteder i kommunen.
- Ta hensyn til dyrevelferd ved kommunale innkjøp.

LANDBRUK

Ås er en viktig landbrukskommune med jordbruksområder av høy kvalitet og høy verneverdi, spesielt for Norges selvforsyningssevne av matkorn. I Ås kommune utgjør

jordbruksarealet 38 % av landarealet. Store deler av jorda i Ås er av svært god eller god jordkvalitet. Det meste av jordbruksarealet brukes til kornproduksjon. Ås MDG mener at det er ekstra viktig å verne om matjorda i de kommende årene. Det er ikke akseptabelt at matjord bygges ned til bolig- eller næringsformål.

Ås-bøndene bør stimuleres til å legge om til økologisk drift. Bruken av kunstgjødsel må reduseres, og bruk av plante- og insektgift bør unngås. Kommunen bør se på muligheten for å støtte og samarbeide med lokale aktører for å øke antall andelsgårder innad i kommunen. Dette kan styrke gårdenes økonomi og mulighet for fortsettelse med sin vanlige drift, og samtidig gi livskvalitet og økologisk mat til lokalbefolkningen, skoler og helseinstitusjoner.

Miljøpartiet de grønne i Ås vil:

- Støtte opp om landbruket i kommunen, også de mindre produsentene.
- Ha en nullvisjon for nedbygging av matjord, og at jordloven vektlegges tyngre i planarbeidet.
- Skape markeder for lokalprodusert mat, som for eksempel Bondens marked i Ås sentrum.
- Stimulere til større andel økologisk drift i jordbruket.
- At flere får mulighet til å bli med i andelsgårder og tilsvarende prosjekter.
- Øke interessen for dyrking av mat blant innbyggerne i kommunen.

TRYGG OPPVEKST MED TRIVSEL OG AKTIV LÆRING

Ås kommune skal bidra til å gi barn og unge en trygg og god oppvekst. Miljøpartiet De Grønne (MDG) legger stor vekt på at barn og unge skal forstå sin rolle som verdensborgere og vise solidaritet med andre mennesker og kulturer, og med naturen og dyrene. Både barnehager og grunnskole bør både ha mer tid ute, både i form av opplæring og friluftsliv. Det bør jobbes for kjøkkenhager i skolene.

Dårlig kommuneøkonomi må ikke ramme skolene, da barn og unge er vår framtid. Alternative pedagogiske opplegg og undervisningsformer bør vurderes i forhold til hva som passer hver enkelt skole best. Pedagoger og lærere må sikres gode vilkår, både i form av lønn og arbeidsmiljø, og på den måten sikre at vi får motiverte lærere.

Barnehagen skal være en arena for lek og sosial trening. Læring, språkutvikling og empati skal utvikles gjennom lek og gode rollemodeller. Trivsel og læring for alle må være et mål både i barnehage og skole.

Ås MDG vil fokusere på trivsel. Hvis mobbing og utfrysing av elever skjer, må både skoleledelse, lærere, medelever og foreldre raskt ta ansvar og bidra til forsoning og trivsel. Alle må ta ansvar for å motvirke vold i nære relasjoner, og barnevern og politi må reagere raskt ved mistanke om overgrep.

Miljøpartiet de grønne i Ås vil:

- Si nei til heldagsskolen og en ytterligere institusjonalisering av barndom og oppvekst.
- At barnehagene i Ås skal ha en bemanningsnorm, som sikrer nok personale ved sykdom og annet fravær.
- Innføre en barnehagekretsordning som gir barn rett, men ikke plikt til å få plass i barnehage nærmest bosted, for å redusere behov for bilkjøring.
- Ha økt fokus på fysisk aktivitet både inne og ute og ønsker aktiv bruk av natur og nærmiljø.
- At foreldre, kommunen og skolene mer aktivt skal oppmuntre barna til å gå eller sykle til skolen i stedet for å bli kjørt. Dette er viktig både fysisk og sosialt, for å redusere bruk av bil og øke tryggheten i skoleveien.
- At elever skal bevisstgjøres sammenhengen mellom materielt forbruk, bruk av fossile energikilder og klimaendringene. Dette som et gjennomgående tema i hele skoleforløpet fra 1. til 10. klasse i fag det er naturlig å ta dette opp.
- Det bør innføres en times fysisk aktivitet i løpet av skoledagen og legge til rette for at dette kan foregå mest mulig ute i skolens nærmiljø.

- Skolene skal tilby valgfag med fokus på miljø og bærekraftig utvikling i ungdomskolen og valgfag orientert mot praktiske så vel som teoretiske ferdigheter.
- Øke støtten til «Den naturlige skolesekken».
- Skolene skal vektlegge økt innslag av kreative fag, både som avveksling for teoritunge timer, men også som stimulans til å løse teoretiske problemstillinger.
- Gi innvandrere tilbud om tiltak som styrker integrering og med rett til morsmåls-undervisning og norskopplæring.
- Trappe opp lærertettheten. Målet er et tak på 15 elever per gruppe i barneskolen, og 20 elever i ungdomsskolen.
- Arbeide for at elever og lærere får de beste forutsetninger for trivsel og positiv utvikling.
- Bevare småskolene i kommunen.
- Styrke innsatsen for kulturarbeid og skolehager i samarbeid med lokale aktører.
- Bedre tilbud av økologisk frukt og grønt i skolen.
- Øke støtten til mat- og helsefag slik at elevene får mer praktisk læring.
- Arbeide for å hindre frafall fra videregående skole.
- At kommunen tar imot lærlinger innen helsefag og andre relevante fag.
- Støtte frivillige organisasjoners arbeid med aktiviteter for barn.
- Innføre Grønt Flagg – en internasjonal ordning med pedagogisk miljøopplæring i skole og barnehage – som en del av Ås miljøsatsing.
- Legge til rette for flere naturbarnehager og åpne barnehager der foreldre og barn kan være sammen med pedagogisk personale.
- Ha fortsatt leirskoletilbud i grunnskolen.
- Si ja til et mangfold av tilbud, også fra ikke-kommersielle aktører, men sikre et robust og godt kommunalt tilbud innen barnehage, skole og helse.

HELSE, FOREBYGGING OG OMSORG

Ås MDG mener helsepolitikken må vektlegge forebyggende og helsefremmende tiltak. Grønne nærmiljøer er viktige for folks fysisk og psykisk helse. Vi vil at Ås skal være en kommune for alle aldersgrupper. Legene må bruke grønn resept aktivt for vinkle behandling av livsstilssykdommer fra legemidler mot en sunnere livsstil og økt fysisk aktivitet. Vi vil satse på forebygging av rusproblemer og psykiske sykdommer, og styrke tilbudet av støttetiltak til pårørende og da særlig for barn og unge. Det faglige støtteapparatet for barn som er ofre for vold og misbruk bør styrkes, og kommunen må sikre at fosterhjemsbarn får den oppfølgingen de har rett og krav på.

MDG vil føre en human narkotikapolitikk hvor rusmisbruk behandles som et helseproblem. Vi ønsker at fastlegeordningen skal ha større ansvar for behandling av rusavhengige for å forhindre reetablering i rusmiljøer dominert av misbruk og kriminalitet. Dette bør skje i et nært samarbeid med rus-teamet til NAV.

Miljøpartiet mener at helsetilbud i størst mulig grad skal være lokalt forankret og lett tilgjengelig for innbyggerne. Ås MDG mener derfor at Ski sykehus bør utvide sitt tilbud og igjen fungere som et fullverdig tilbud for innbyggerne i hele Follo regionen. Dette gir en større trygghet, mindre transport og lavere transportkostnader.

Miljøpartiet de grønne i Ås vil:

- Stimulere til sunn livsstil, forebygging av sykdom og til at legene bruker grønn resept.
- Styrke opplysningsarbeidet for sunnere kosthold.
- Tilby foreldrekurs for å styrke foreldrenes evne til å gi barn god omsorg.
- Styrke hjelp og oppfølging av fosterhjemsbarn.
- Støtte arbeidet for fysisk aktivitet i nærmiljøet for alle aldersgrupper.
- Styrke det psykiske helsevernet.
- Sikre tidlig legehjelp og støttetiltak gjennom NAV for rusavhengige.
- Støtte frivillig arbeid i helse- og omsorgssektoren.

- Engasjere og lønne lokale kulturarbeidere og kunstnere til å arbeide på engasjement innen helse og omsorg.
- Oppmuntre til fleksible arbeidslivsordninger, som gjør det lettere for folk som sliter å arbeide deltid når formen tillater det.

ELDREOMSORG

Det er behov for å sikre at både eldre og andre med omsorgsbehov unngår isolasjon og inaktivitet, enten de bor hjemme eller på sykehjem. Fysisk aktivitet og kulturprogram gir gode resultater ved demens og funksjonstap. Vi vil støtte tiltak som Den kulturelle spaserstokken, og frivillige organisasjoner som arbeider med tilbud til eldre og personer som trenger besøk og stimulering. Kommunen bør dermed ha en koordinator for «grønn frivillighet» som kan støtte opp om en langsiktig folkehelsesatsning og en gjensidighet mellom barnehager og sykehjem.

Vi vil legge til rette for alternative boformer, som eldre-kollektiv, kan gi mange fordeler i form av mindre ensomhet for eldre enslige, samarbeid om oppgaver og mer effektive løsninger for hjemmehjelp og hjemmesykepleie.

Miljøpartiet de grønne i Ås vil:

- Sørge for at Ås seniorsenter får tilstrekkelig støtte så de kan gi et godt tilbud til alle eldre i kommunen.
- Sikre tilstrekkelige sykehjemsplasser.
- At eldre sikres god pleie og omsorg for å kunne bo hjemme og ha kontakt med naturen og sitt vante miljø, så lenge de selv ønsker.
- At eldre skal ha muligheten til å bli i sin hjemkommune dersom de må flytte på pleiehjem.
- Alle som ønsker skal ha rett på enerom.
- Sørge for at alle eldre som bor på institusjon, har hjemmehjelp og/eller hjemmesykepleie, får sunn og næringsrik mat.

- At eldre som har bodd sammen skal ha rett til å bo sammen om den ene må flytte til en (annen) omsorgsinstitusjon.
- Ha individuelt tilpassede løsninger med ulike boalternativer, som generasjonsboliger eller bokollektiver.
- Ha boformer som danner rammer for fellesskap og mangfold, for eksempel ved å bygge eldreboliger og lignende i tilknytning til barnehage, bibliotek, kafé og lignende.
- Ha økt tilrettelegging for frivillig innsats som viktig supplement i eldreomsorgen. Pårørende må gis bedre mulighet til permisjon og omsorgslønn for å kunne ta seg av sine nærmeste.
- Ha en eldreomsorg hvor fokus må være på kvalitet, trygghet og omsorg, i stedet for lønnsomhet, overskudd og tidsbruk.
- At det legges til rette for at eldre som bor på sykehjem o.l. kan ha jevnlig kontakt med godkjente terapi- eller aktivitetsdyr, samtidig som det tas hensyn til allergikere.
- At Ås skal være en "Livsglede for eldre" -kommune.

ØKONOMI

Miljøpartiet De Grønne på Stortinget har lagt frem et alternativt statsbudsjett for 2015 for å redusere Norges oljeavhengighet og bruke oljeavkastningen til investeringer i fremtidens grønne næringer. Partiet vil starte omstillingen til et klima- og miljøvennlig næringsliv ved å redusere subsidiene til oljenæringa, og satse på utvikling av mer fremtidsrettede næringer. Hvis norske kommuner skal kunne opprettholde gode tjenestetilbud til sine innbyggere, er det nødvendig at staten stimulerer til innovasjon, entreprenørskap og forskning for å utvikle grunnlaget for fremtidens arbeidsplasser.

De Grønne på Stortinget har i sitt alternative budsjett for 2015 funnet rom for å styrke kommuneøkonomien med 8.4 milliarder kroner for å sikre en grønn omstilling i kommunene, sette folkehelse på lokal agenda, og utbedre skole og oppvekstvilkår. Vi mener en slik satsing kan bidra til å hindre en videre kraftig vekst i blant annet helse- og sosialutgiftene i årene som kommer. Vi vil imidlertid ikke akseptere kutt i viktige

tjenestetilbud til innbyggerne eller at lånegjelden øker ut over dagens situasjon. Hvis det skulle være aktuelt, vil vi heller gå inn for å innføre eiendomsskatt i kommunen.

Ås MDG mener regjeringens forslag om kommunestruktur har startet i feil ende. Fasiten kalles «store og robuste kommuner» uten at organiseringen av fylkeskommunen og fordelingen av ansvarsområder mellom stat, fylkeskommune og kommuner er klarlagt. Vi mener at Ås kommune i utgangspunktet har en god størrelse og ikke bør bruke ressurser på å utrede kommunesammenslåing. Hvis kommunesammenslåing likevel kan være aktuelt, mener vi dette kun kan skje ved at et konkret forslag får flertall ved en folkeavstemning i kommunen.

Miljøpartiet de grønne i Ås vil:

- Styrke kompetansen i kommunens administrasjon hva gjelder miljø og naturmangfold, samt bedre kommunikasjonen med velforeningene og Ås innbyggerne.
- At målet er en åpen og transparent kommune for hele befolkningen, og at befolkningens innsynsmulighet i kommunale sakspapirer bevares.
- At Ås kommune skal tilslutte seg Initiativ for etisk handel og Transparency International.
- At gjenbruk, vedlikehold og kvalitetskriterier legges til grunn for offentlige innkjøp.
- Videreutvikle Ås som en selvstendig kommune i Follo-regionen og Akershus fylke.
- Vil utrede innføring av en rettferdig eiendomsskatt i Ås kommune.

BÆREKRAFTIGE BEDRIFTER OG GRØNT NÆRINGS LIV

Ås MDG vil legge til rette for bedrifter som satser på miljøteknologi, grønn innovasjon og bærekraftig produksjon og handel. Fornybar energi, energieffektivisering og andre grønne løsninger er blant de raskest voksende sektorene i dag.

MDG går inn for at det opprettes sentre for småbedrifter som kan tilby nettverk, opplæring, rådgivning og støtte til lokale gründere, innovasjon og bedrifter under etablering.

Det er også viktig å tilrettelegge for lokale arbeidsplasser for å begrense arbeidsreiser over lange avstander fra Ås Kommune. Bedriftene må stimuleres til å ta imot lærlinger og tilrettelegge arbeidsplasser slik at personer med nedsatt funksjonsevne kan delta i arbeidslivet. Det samme må kommunale virksomheter, som skoler og helseinstitusjoner.

Miljøpartiet de grønne i Ås vil:

- Satse på grønn innovasjon, småbedrifter og et mer bærekraftig, flerfoldig og fremtidsrettet næringsliv i kommunen.
- Arbeide for at det etableres næringsklynger med bedrifter som jobber med bioøkonomi og grønn energi.
- At Ås kommune skal ha flere «kortreiste» arbeidstakere, og at det må legges til rette for mer næringsliv lokalt.
- Stimulere til nyetablering ved å tilby etablererstipend til nye bedrifter slik at små bedrifter lettere kan lykkes i kommunen. Bedrifter med fokus på miljø skal prioriteres.
- Samarbeide med det lokale næringslivet om energiøkonomisering og miljøvennlig bygging, og om redusert energibruk til bygninger og transport.
- Stimulere arbeidslivet til å ta imot lærlinger og personer med nedsatt funksjonsevne.
- At Ås kommune ikke skal si ja til flere søndagsåpne butikker.
- At Ås kommune ikke skal godta svekkelser av Arbeidsmiljøloven.
- At NAV i Ås har et nært samarbeid med næringslivet, kommunens egne institusjoner og fastlegene.

ET MANGFOLDIG KULTURLIV OG INKLUDERENDE LOKALSAMFUNN

Ås kommune har en rik kulturhistorie, og det er viktig at kommunen sikrer vår kulturarv, og at vi fører denne videre til kommende generasjoner. Ås MDG ønsker at kommunen skal ha et mangfoldig og allsidig kulturliv som inkluderer alle, uavhengig av alder, kulturell eller religiøs bakgrunn og økonomisk status. Kultur stimulerer til nysgjerrighet, kreativitet og fellesskap som er viktige drivkrefter i lokalsamfunnet. Kulturopplevelser medfører ikke de samme miljømessige belastningene som materielt forbruk.

Det bør være et lavterskeltilbud av kulturaktiviteter i kommunen for at innbyggerne skal kunne skape trivsel og glede. Rimelige øvingslokaler, støtte til lokale initiativ og kunstnere kan være med på å fremme dette.

Bibliotek, musikk- og kulturskoler og andre aktører bidrar til et åpnere og inkluderende samfunn, og gir et uvurderlig bidrag til den norske kulturen. Frivilligsentralen gjør et viktig arbeid på kulturområdet og må sikres gode arbeidsvilkår. Kulturskolen i Ås er et svært populært tilbud, som i dag dessverre ikke har kapasitet til å dekke den store etterspørselen, noe som fører til at mange ikke kan få denne muligheten. Vi mener derfor at Kulturskolen i Ås må støttes så den kan nå flere barn, også barn med innvandrerbakgrunn. Også lokale, rusfrie kulturaktiviteter hvor barn og unge kan delta sammen med voksne, må støttes.

Miljøpartiet de grønne i Ås vil:

- Beholde gratis bibliotek, og vurdere tiltak som øker bibliotekbruken blant ungdom.
- Øke bruken av biblioteket som en kulturell arena.
- Støtte frivillig arbeid og arrangementer i kultursektoren.
- At foreninger og annet frivillig arbeid så langt det lar seg gjøre skal tilbys gratis eller rimelige lokaler, for eksempel gjennom lån av klasserom eller andre passende lokaler.
- Støtte lokale festivaler.

- Øke kulturskolens tilbud.
- Øke støtten til "Den kulturelle skolesekken".
- Bidra til synliggjøring av det multikulturelle og fler-religiøse samfunnet i Ås, blant annet i samarbeid med asylmottaket på Bjørnebekk.
- Bidra til synliggjøring av samisk kultur, blant annet i skole og gjennom offentlige flaggdager.
- At samisk morsmålsundervisning og språkopplæring sikres for samiske barn bosatt i Ås.
- Legge til rette for livssynsnøytrale seremonirom og andre passende lokaler for religiøse minoriteter og andre livssynsgrupper.
- Arbeide for at musikklivet har god tilgang til øvings- og konsertlokaler.
- Større satsing på frivillig arbeid gjennom lokale lag og organisasjoner.
- Ha flere arenaer og møteplasser for kunst og kultur med bedre tilrettelegging for kulturutveksling.
- Synliggjøre og fremme lokale kunstnere, for å fremme kulturell identitet, kreativitet, nytenkning, fellesskap og bedret livskvalitet for innbyggerne.
- Satse mer på ulike typer kunst i det offentlige rom.
- At vi skal bosette flere flyktninger og asylsøkere enn i dag, og prioritere mindreårige asylsøkere.
- At tigging fortsatt skal være tillatt.
- Jobbe for at alle yrkestitler i Ås kommune skal være kjønnsnøytrale, og at alle kommunale dokumenter skal være kjønnsnøytrale og ikke-heteronormative.

